Amuse

arsaequi.nl/maandblad AA20110088

DE LANGE ARM VAN DE FISCUS STREKT TOT IN DE GOUDEN KOOI

Jan van de Streek*

1 Inleiding

Ken je ze nog: Natasia en Terror-Jaap? De twee opmerkelijke deelnemers aan het aan het tv-programma 'De Gouden Kooi' van het heengegane Talpa. De Surinaamse Natasia liet haar kinderen in de steek om in de kapitale villa te gaan wonen. En Terror-Jaap ging er van door met de hoofdprijs van € 1.351.000. Beide deelnemers gingen na afloop van het programma in 2008 gewoon door met ruziemaken. Natasia met het UWV en Terror-Jaap met de fiscus. Beide 'ruzies' betroffen de vraag of hun deelname aan het tv-programma neerkwam op een arbeidsovereenkomst. Hun belang was echter tegengesteld: Natasia vond dat wél sprake was van een arbeidsovereenkomst en Terror-Jaap juist niet. Of een bepaalde arbeidsverhouding valt aan te merken als een arbeidsovereenkomst is in de fiscaliteit en de sociale zekerheid van groot belang. De rechtszaken die deze twee voormalige 'gevangenen' dit jaar voerden, illustreren dit fraai. Ik begin met de zaak van Natasia, daarna die van Jaap om ten slotte weer terug te keren naar Natasia. De zaak van Jaap werpt namelijk een nieuw (fiscaal) licht op Natasia's deelname aan het omstreden tv-programma.

Natasia en Terror-Jaap gingen na afloop van het tv-programma 'De Gouden Kooi' gewoon door met ruziemaken. Natasia met het UWV en Terror-Jaap met de fiscus

2 De zaak-Natasia

Natasia hield het tien maanden vol in de Gouden Kooi. Uiteindelijk werd ze door haar medebewoners weggestemd. Het gedwongen vertrek betekende dat zij haar inleggeld van € 10.000 terugkreeg van Talpa. Voorts ontving zij € 2.250 bruto voor elke maand dat zij in de villa verbleef. Gaandeweg verhoogde Talpa dat bedrag iets om haar te bewegen niet voortijdig de villa te verlaten. Dat had ongetwijfeld van doen met de kijkcijfers. Uiteindelijk kreeg zij voor tien maanden 'zitten' € 30.889,92 bruto. In de zogenoemde 'overeenkomst van opdracht' die Natasia met Talpa was overeengekomen, werd dit bedrag aangemerkt als schadeloosstelling. Deelname aan het programma betekent immers een inkomstenderving, terwijl bepaalde kosten – bijvoorbeeld huurkosten – gewoon doorlopen. Talpa betaalde de maandelijkse bedragen uit als 'salaris' en hield naar eigen zeggen 'op last van de Belastingdienst' loonheffing en premies sociale verzekeringen in.[1]

Nog maar net thuis vroeg Natasia een WW-uitkering aan bij het UWV. Die weigerde de aanvraag omdat zij geen 'werknemer' van Talpa zou zijn geweest in de zin van de Werkloosheidswet

Nog maar net thuis vroeg Natasia een WW-uitkering aan bij het UWV. Die weigerde de aanvraag omdat zij geen 'werknemer' van Talpa zou zijn geweest in de zin van de Werkloosheidswet (art. 3 lid 1 WW). Natasia had immers met Talpa een overeenkomst van opdracht gesloten en géén arbeidsovereenkomst. Natasia liet het er niet bij zitten en ging in beroep. Zowel de rechtbank als – in hoger beroep – de Centrale Raad van Beroep stelde haar in het gelijk.[2] Volgens beide rechtscolleges was materieel voldaan aan alle drie de elementen van een arbeidsovereenkomst, te weten (1) een verplichting tot persoonlijke arbeidsverrichting, (2) een verplichting tot loonbetaling en (3) een gezagsverhouding. Op grond van een 'substance over form'-benadering was dus sprake van een arbeidsovereenkomst. De tussen Natasia en Talpa gesloten overeenkomst tot opdracht was slechts een 'papierenwerkelijkheid' en die telt nou eenmaal niet in het fiscale en sociale-verzekeringsrecht.

Cruciaal element van de arbeidsovereenkomst is de gezagsverhouding tussen werkgever en werknemer. Als je het tv-programma hebt gezien, kun je je moeilijk voorstellen dat deze Surinaamse dame zich door iemand de les laat voorschrijven. De huisregels,

* Mr.dr. J.L. van de Streek is universitair docent fiscaal recht aan de Universiteit van Amsterdam.

1 Dat is mijns inziens juist ongeacht of Natasia al dan niet in dienstbetrekking is: zie art. 4 onderdeel e Wet LB 1964 juncto art. 2c Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965.

2 Rechtbank Zwolle 3 november 2008, LJN: BF5333 resp. Centrale Raad voor Beroep 25 maart 2010, LJN: BM1502.

TERROR JAA
DE GOUDEN
GOYERGRAC
3755 EEMNES
ZUID 11A

het 'format' van het programma en de spelregels waren volgens beide rechters echter voldoende om een gezagsverhouding aanwezig te achten. Concrete instructies van de zijde van Talpa moesten namelijk worden opgevolgd op straffe van het verlaten van de villa en daarmee de beëindiging van de (arbeids) overeenkomst.

3 De zaak-Terror-Jaap

Anders dan Natasia, vroeg Jaap geen uitkering aan maar startte een eigen onderneming. Thans kun je hem via zijn website www.kingjaap.nl boeken voor 'algemeen entertainment'. Jaap verliet na 351 dagen de Gouden Kooi met de hoofdprijs van € 1.351.000 bestaande uit een bedrag van € 1 miljoen plus een jackpot van € 1.000 per dag dat hij in de villa verbleef. De fiscus belastte het hele bedrag als loon uit dienstbetrekking tegen het progressieve tarief van maximaal 52%. Talpa had hiermee al rekening gehouden door loonbelasting en premies volksverzekeringen in te houden. Jaap stemde met de gang van zaken in wat betreft de extra dagvergoeding van € 1.000, maar wenste 'zijn' miljoen onbelast voor de heffing van loon- en inkomstenbelasting te toucheren. In zijn optiek was hij slechts kansspelbelasting van 25% verschuldigd over het gewonnen miljoen.

Jaap verliet na 351 dagen de Gouden Kooi met de hoofdprijs van € 1.351.000 bestaande uit een bedrag van € 1 miljoen plus een jackpot van € 1.000 per dag dat hij in de villa verbleef

De rechter dacht hier anders over.[3] Evenals in de zaak-Natasia oordeelde de rechter dat tussen Talpa en Jaap een arbeidsovereenkomst bestond. De vervolgvraag is of de hoofdprijs van € 1 miljoen is te beschouwen is als een voordeel uit de arbeidsovereenkomst (art. 10 lid 1 Wet LB 1964). Met andere woorden: is er voldoende causaal verband tussen Jaaps arbeidsovereenkomst met Talpa en de hoofdprijs? Die vraag speelt in 'normale' arbeidsovereenkomsten doorgaans niet. Zo is het voor iedereen duidelijk dat zelfs een exorbitante bonus van een bankier een voordeel is uit hoofde van zijn dienstbetrekking met de bank. Dit ongeacht of hij de bonus – in maatschappelijke termen – wel echt heeft 'verdiend'. De rechter besliste dat de hoofdprijs voor Jaap een belast loonvoordeel vormde. De mogelijkheid om prijzen en uiteindelijk de hoofdprijs te winnen was volgens de rechter een wezenlijk onderdeel van de arbeidsovereenkomst. Door zijn deelname aan het programma maakte Jaap kans op het winnen van de hoofdprijs. De rechter overwoog letterlijk: 'De hoofdprijs vindt zijn grond dus zozeer in de dienstbetrekking dat het voordeel als daaruit genoten moet worden aangemerkt'. Of een deelnemer al dan niet een overwegende invloed op de einduitslag had, kon volgens de rechter in het midden worden gelaten.

Het enige wat Jaap uiteindelijk aan de Gouden Kooi heeft overgehouden is een belastingschuld

De druiven zijn zuur voor Jaap. Want weet je nog hoe hij won? In de eindfase van de Gouden Kooi beloofde hij de kijkers om de hoofdprijs te schenken aan een – nader te noemen – goed doel. Dat bleek later de Stichting Jaap te zijn met maar één doel: zichzelf (!). Het startkapitaal van de stichting ging vervolgens onfortuinlijk in rook op als gevolg van het faillissement van de DSB-bank.[4] Het enige wat Jaap uiteindelijk aan de Gouden Kooi heeft overgehouden is dus een belastingschuld. Wellicht dat daarom zijn website vermeldt dat hij 'goedkoop' is te boeken voor een avondje entertainment.

De Surinaamse diva kan na de uitspraak in Jaaps zaak wat mij betreft een navorderingsaanslag inkomstenbelasting verwachten. In het programma kreeg zij namelijk een borstvergroting en haalde zij haar rijbewijs

4 De *boobies* van Natasia

Voor Jaap vormde de hoofdprijs een belast voordeel uit de arbeidsovereenkomst met Talpa. Natasia procedeerde slechts over een WW-uitkering. Maar de Surinaamse diva kan na de uitspraak in Jaaps zaak wat mij betreft een navorderingsaanslag inkomstenbelasting verwachten. In het programma kreeg zij namelijk een borstvergroting en haalde zij haar rijbewijs. Talpa draaide op voor de kosten. Nu de hoofdprijs van Jaap volgens de belastingrechter 'zijn grond vindt' in de dienstbetrekking met Talpa, vinden de borstvergroting en het rijbewijs van Natasia dat natuurlijk ook. Daarmee vormen deze twee 'cadeaus' gewoon loon in natura, zodat Natasia naar mijn mening alsnog inkomstenbelasting moet betalen over de waarde van de 'gratis' borstvergroting en het rijbewijs. En dat is niet niks. Even googelen leert dat de gemiddelde kosten voor een borstvergroting al gauw liggen tussen de € 2.000 en € 4.000. Gelukkig kan Natasia de belastingaanslag vermoedelijk makkelijk betalen. We weten immers dat zij een uitkering heeft.

3 Rechtbank 's-Gravenhage 7 juli 2010, *VN* 2010/58.2.2, LJN: BN3387.

4 Dat flapte Jaap eruit terwijl hij te gast was bij de talkshow van Jensen.